

Αθήνα, 15 Ιουνίου 2021

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς: την Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού

Θέμα: Απαξίωση Περιφερειακών Μουσείων

Το τοπικό παράρτημα του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων στα Δωδεκάνησα εκφράζει έντονη και εύλογη ανησυχία για την απογύμνωση των Μουσείων των ακριτικών νησιών από τα εμβληματικά Κινητά Μνημεία που φιλοξενούν, κορυφώνοντας έτσι μια πρακτική απαξίωσης των Αρχαιολογικών Χώρων και Μουσείων της Περιφέρειας που παραμένουν υποστελεχωμένα και οικονομικά αποδυναμωμένα, αδυνατώντας αναπόφευκτα να καλύψουν βασικές λειτουργικές ανάγκες, όπως η συντήρηση των ευρημάτων.

Συγκεκριμένα αναφέρουν ότι το μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης που είναι ιδιωτικού δικαίου υπέβαλε αίτημα στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Ρόδου για τετράμηνο δανεισμό του αγάλματος της λουόμενης Αφροδίτης και της κεφαλής του Απόλλωνα-Ηλίου, εν μέσω συνολικά 15 εκθεμάτων. Τα εν λόγω Κινητά Μνημεία που είναι τα εμβληματικότερα του Μουσείου και αποτελούν εξώφυλλο των τουριστικών οδηγών και βέβαιο σταθμό ξενάγησης, πρόκειται να αποτελέσουν εκθέματα της επικείμενης περιοδικής έκθεσης με τίτλο το «Κάλλος» και όχι κάποιας θεματικής έκθεσης για την Αφροδίτη, τον Ήλιο ή το νησί της Ρόδου. Τα εγκαίνια της έκθεσης είχαν αρχικά προγραμματιστεί για το Μάιο του 2021 και τελικά μεταφέρθηκαν τον Σεπτέμβριο της ίδιας χρονιάς, δηλαδή σε κάθε περίπτωση κατά την τουριστική περίοδο. Το αίτημα βρήκε την υποστήριξη της Υπουργού κας Μενδώνη, η οποία κρίνει ότι ο δανεισμός των εκθεμάτων αποτελεί το μέσο διαφήμισης των Περιφερειακών Μουσείων. Σημειώνεται δε, ότι η Υπουργός πήρε θέση, παρακάμπτοντας όλη την προβλεπόμενη διαδικασία σύμφωνα με τη οποία η αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων θα διαβίβαζε το αίτημα με τη δική της εισήγηση, θετική ή

αρνητική, στο Κεντρικό Συμβούλιο Μουσείων, προκειμένου αυτό να γνωμοδοτήσει.

Τα μέλη του τοπικού παραρτήματος του ΣΕΑ και ο Πρόεδρος του Σωματείου Ξεναγών Ρόδου επισημαίνουν ότι η πραγματική αξία των Κινητών Μνημείων αναδεικνύεται όταν τα ευρήματα βρίσκονται σε άμεση σχέση με τον χώρο από τον οποίο προέρχονται και όχι αποκομμένα από αυτόν. Σε μία θεματική έκθεση που θα αναφερόταν στη Ρόδο, όπως η έκθεση «Ρόδος, ένα ελληνικό νησί στις πόρτες της ανατολής» που έγινε στο Μουσείο του Λούβρου το 2014, τα μνημεία και το νησί της Ρόδου θα προβάλλονταν, παίρνοντας τη θέση που τους αξίζει και δε θα χάνονταν μεταξύ των εκθεμάτων άλλων 15-20 Μουσείων που θα συμμετέχουν στην έκθεση του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης. Επιπλέον, θεωρούν αδιανόητο να λείπουν από το Μουσείο τα σύμβολά του κατά την τουριστική περίοδο και μάλιστα κατόπιν των δυσμενών επιπτώσεων της πανδημίας στο νησί. Ωστόσο, δεν είναι αρνητικοί στην ιδέα του δανεισμού άλλων εκθεμάτων, εξίσου σημαντικών αλλά λιγότερο συμβολικών, υπό συγκεκριμένους όρους.

Μεγαλύτερο όμως είναι το πρόβλημα που προκύπτει με το Αρχαιολογικό Μουσείο της Καλύμνου, καθώς σύμφωνα με τη διαμαρτυρία των μελών του παραρτήματος του ΣΕΑ στα Δωδεκάνησα, θα απομακρυνθούν από αυτό εμβληματικά εκθέματά του που συνιστούν μέρος ενός συνόλου χάλκινων γλυπτών, ενώ μαζί με τα μαρμάρια προσδίδουν στο Μουσείο μεγάλη αξία. Εν προκειμένω, το Κεντρικό Συμβούλιο Μουσείων, χωρίς τη σχετική εισήγηση της Εφορείας Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου, γνωμοδότησε υπέρ της μόνιμης έκθεσης της χάλκινης κεφαλής, του θωρακοφόρου κορμού και των κάτω άκρων του έφιππου Ηγεμόνος, στο Μουσείο Εναλίων Αρχαιοτήτων του ΟΛΠ, το οποίο πρόκειται να δημιουργηθεί με χαρακτήρα Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου. Η σημαντικότητα του γλυπτού του Ηγεμόνος επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι για μεγάλα χρονικά διαστήματα συμμετέχει σε θεματικές εκθέσεις, εντός και εκτός Ελλάδος, απουσιάζοντας από το Μουσείο της Καλύμνου για 6 ολόκληρα χρόνια. Επιπλέον, η διαμαρτυρία αναφέρει πως υπάρχουν πληροφορίες ότι το ίδιο θα συμβεί και με άλλα δύο χάλκινα γλυπτά, τη μεγάλη Κυρά της Καλύμνου και το δελφίни.

Σύμφωνα με τη διαμαρτυρία των αρχαιολόγων, το Μουσείο της Καλύμνου, όπως συμβαίνει γενικότερα με τα Περιφερειακά Μουσεία, είναι απαξιωμένο, με ελάχιστο προσωπικό και άδειες προθήκες. Επιπλέον, εκφράζεται έντονη ανησυχία ότι ο δανεισμός του γλυπτού του Ηγεμόνα στο Μουσείο του ΟΛΠ θα είναι μόνιμος, ενώ την ίδια τύχη ενδέχεται να έχουν τα γλυπτά της μεγάλης Κυράς και του δελφινιού. Επιπλέον, δεν πρόκειται για απαξίωση μόνο του Μουσείου, αλλά του ίδιου του νησιού και όλης της Περιφέρειας και θα έχει αναμφισβήτητα οικονομικές επιπτώσεις εν μέσω τουριστικής περιόδου.

Σύμφωνα με τα παραπάνω και κατόπιν της νέας κατεύθυνσης της Μουσειακής πολιτικής, σύμφωνα με την οποία τα πέντε μεγαλύτερα Μουσεία της χώρας μετατρέπονται σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και τα εκθέματα που αποτελούν Δημόσια αγαθά μπορούν να δανείζονται σε ξένα Μουσεία σε χρονικό ορίζοντα έως και 50 χρόνια,

Κατόπιν των παραπάνω,

Ερωτάται η κα Υπουργός:

1. Τα Περιφερειακά Μουσεία, όπως αυτό της Καλύμνου, τα οποία δημιουργήθηκαν με εγκεκριμένες Μουσειολογικές και Μουσειογραφικές μελέτες και πολύ προσωπικό χρόνο, προσπάθεια και αγάπη από τις αρμόδιες Εφορείες Αρχαιοτήτων για να αποτελέσουν θεσμό πολιτισμού για την τοπική κοινωνία προκειμένου να προβάλουν τοπικά πολιτιστικά στοιχεία, προσελκύοντας όσο το δυνατό περισσότερους τουρίστες, υποστηρίζοντας την τοπική οικονομία και συμβάλλοντας στην ενίσχυση της μεθορίου σε μια περίοδο αστάθειας σε ,ότι αφορά την εδαφοκυριαρχία, τελικά εξυπηρετούν τον στόχο τους ή αποτελούν απλά μία δεξαμενή τροφοδοσίας των ιδιωτικών Μουσείων;
2. Τα Κινητά Μνημεία, αυτές οι γλωσσικές οντότητες των Περιφερειακών Μουσείων που πρόκειται να εκτεθούν σε εκθέσεις ιδιωτικών Μουσείων της Αθήνας, διαφημίζουν την Περιφέρεια όταν η θεματική των εκθέσεων δε συνάδει με τον συμβολισμό και τις αξίες που εγκολπώνονται στα εν λόγω Μνημεία, ή τα Μνημεία χάνονται μεταξύ χιλιάδων εκθεμάτων άλλων Μουσείων και μετατρέπονται σε

αντικείμενα απογυμνωμένα από πλήθος πληροφοριών για την κοινωνία την οποία εκφράζουν, όντας αποκομμένα από αυτή;

3. Για ποιο λόγο δε γίνεται αποδεκτή η αντιπρόταση της αρμόδιας Εφορείας Αρχαιοτήτων για δανεισμό άλλων αξιόλογων Κινητών Μνημείων στη θέση αυτών που αποτελούν εμβλήματα;
4. Πώς αποζημιώνεται η τοπική κοινωνία που για περισσότερα από 6 χρόνια είναι υποχρεωμένη να συμβιβαστεί με τη συνοπτική περιγραφή ενός λήμματος, με ένα υποκατάστατο δηλαδή, στερούμενη όσα παρέχει ένα μουσειακό αντικείμενο που παράγεται για να θεαθεί με όλες τις εγγενείς του συνεκδοχές, προκειμένου να εγείρει συναισθήματα, να ψυχαγωγήσει ή να εκπαιδεύσει;
5. Ποια άμεσα μέτρα θα ληφθούν ώστε να μην υπάρξουν επιπτώσεις στον Τουρισμό που είναι αλληλεξαρτώμενος με τον Πολιτισμό, όταν από τα Μουσεία της Δωδεκανήσου απουσιάζουν για μακρά χρονικά διαστήματα εμβληματικά εκθέματα, τα οποία αποτελούν εξώφυλλο των ενημερωτικών φυλλαδίων που διανέμονται στους τουρίστες;
6. Για ποιο λόγο δεν ενισχύονται με πόρους και έμπυχο δυναμικό τα Περιφερειακά Μουσεία εν γένει, εν είδει οργανωμένων δομών πολιτισμού με πολύπτυχο ρόλο, πόσο μάλλον των νησιών που αποτελούν τουριστικούς προορισμούς, ώστε να είναι λειτουργικά και να αναδειχθούν σε πόλους έλξης αποκτώντας ζωτικότητα;
7. Για ποιο λόγο το Κεντρικό Συμβούλιο Μουσείων γνωμοδότησε υπέρ της μόνιμης έκθεσης των Κινητών Μνημείων του Μουσείου Καλύμνου, στο Μουσείο Εναλίων Αρχαιοτήτων του ΟΛΠ, χωρίς την προηγούμενη εισήγηση της αρμόδιας Εφορείας Αρχαιοτήτων, παρακάμπτοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την καθ' ύλην αρμόδια Υπηρεσία για τη διαχείριση των μνημείων, των αρχαιολογικών χώρων, των μουσείων και των συλλογών χωρικής της ευθύνης, σύμφωνα με το Π.Δ. 4/19-01-2018 (ΦΕΚ 7/Α'/22-01-2018);
8. Ποια άμεσα μέτρα θα ληφθούν ώστε να ανακοπεί η απαξίωση των Δημοσίων Περιφερειακών Μουσείων και η αποκοπή τους από τις Εφορείες Αρχαιοτήτων που αποτελούν μέρος της νέας μουσειακής πολιτικής που επιβάλλεται, εργαλειοποιώντας τα πλούσια μουσειακά εκθέματα της χώρας χάριν ιδιωτικών συμφερόντων και αγνοώντας ότι

το Μουσείο είναι ένα μόνιμο ίδρυμα, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της, σύμφωνα με τον ορισμό του ICOM;

Η ερωτώσα βουλευτής

Φωτεινή Μπακαδήμα